

Förord

Lotta Bergman

Svenska med didaktisk inriktning

Svenska med didaktisk inriktning (SMDI) är en ung forskningsinriktning. Forskarutbildningen startade höstterminen 1995 vid lärarhögskolan i Malmö, i samarbete med de två institutionerna nordiska språk och litteraturvetenskap vid Lunds universitet. Tor G Hultman var en av eldsjälarna och blev också den första professorn i svenska med didaktisk inriktning. Han förklarar i en intervju (Einarsson 2005) varför det var viktigt att det nya forskarutbildningsämnet inrättades. Av tradition utgjorde de två universitetsämnena nordiska språk och litteraturvetenskap två separata delar i blivande svensklärares grundutbildning. Men svenska som skolämne är *ett* ämne och ett ämne som fungerar bäst om det också hålls samman innehållsligt och så bör det vara även i utbildningen av svensklärare, menar Hultman. Vidare var de lärare som ville vidareutbilda sig i svenska tvungna att välja antingen nordiska språk eller litteraturvetenskap för sina forskarstudier. Inom dessa ämnen hade forskning om barn och ungdomar, skolan och svenskämnet låg status och gavs inte heller något självklart utrymme.

Några utgångspunkter för den nya forskarutbildningen var att den skulle vara tvärvetenskaplig och humanistisk samtidigt som den skulle ge en ämnesmässig fördjupning i såväl språk som litteratur. Didaktikbegreppet var centralt men fick en vidare betydelse än det rent svenskämnesdidaktiska. Forskarutbildningen öppnade upp för studier av t.ex. hur svenska används i andra ämnen i skolan, för andraspråks- och tvåspråkighetsaspekter och för villkoren för språkutveckling, skönlitteratur och andra medier i ett vidare perspektiv, både i och utanför skolan.

Under de drygt 15 år som gått har 16 doktorsavhandlingar och fem licentiatuppsatser skrivits inom ramen för SMDI i Malmö/Lund. Det senaste tillskottet av forskarstuderande kom våren 2009 då nio licentiander antogs till Lärarlyftets forskarskola i svenska med didaktisk inriktning. Forskarutbildningsämnet har under 2000-talet etablerat sig på fler lärosäten i landet. En nationell forskarskola i svenska med didaktisk inriktning startade 2002 där 13 av landets lärosäten var engagerade. Ur detta engagemang bildades i början av 2003 *Nationella nätverket för svenska med didaktisk inriktning* vars

syfte är att stimulera forskning och utveckling inom området, underlätta kontakter och informationsutbyten mellan verksamma forskare och mellan forskare och lärare i skolan. Varje år hålls en konferens i nätverkets regi. Sedan 2007 finns också *Nordisk nettverk for morsmålsdidaktisk forskning* (NNMF). Det nordiska nätverket var medarrangör då den sjunde nationella konferensen i Svenska med didaktisk inriktning hölls i Malmö hösten 2009. Nästa SMDI-konferens hösten 2011 hålls i Norge och också den samarrangeras med NNMF.

De sex artiklar som ingår i detta temanummer av *Educare* visar på den bredd och potential som finns i SMDI:s forskning. Föremål för skribenternas intresse är fenomenet biblioterapi, hur litteratur kan göra oss friska (Magnus Persson), ljudteknologins utveckling som gör lyssnandet till en allt viktigare kommunikativ kompetens (Kent Adelman) och det kroppsliga i att läsa och skriva (Cecilia Nielsen). Vidare görs en kritisk läsning av de nya kurs- och ämnesplanerna i svenska mot bakgrund av de senaste decenniernas forskning om språkutveckling (Annbritt Palo & Lena Manderstedt) och en analys av den retoriska arbetsprocessens betydelse för hur elever får möjlighet att bygga sitt ethos i muntlig framställning (Cecilia Olsson Jers). Den avslutande artikeln behandlar hur tyska studenter som läser svenska på universitet i Tyskland formar sina uppfattningar om Sverige (Lisa Källström). Allt detta och mer därtill ryms inom det spännande och dynamiska forskningsfältet svenska med didaktisk inriktning.

Referenser

Einarsson, Jan (2005) Svenskämnet och didaktiken. I Sofia Ask (red.) *Perspektiv på didaktik. Svenskämnet i fokus*. Svenskläraryrskrift 2005. Stockholm: Natur och Kultur.

Nationella nätverket för svenska med didaktisk inriktning (SMDI).
<http://www.did.uu.se/smdi/index.lasso>

Nordisk nettverk for morsmålsdidaktisk forskning (NNMF).
<http://www.nordforsk.org/no/programs/nordisk-nettverk-for-morsmalsdidaktisk-forskning-nnmf>